

**Beacon shema
Bosna i Hercegovina**

**Prospekt
Šesti krug
2011. godina**

Sadržaj

Predgovor	3
Poglavlje 1	
O Beacon shemi	5
Naše obaveze	5
Prednosti sudjelovanja u programu Beacon sheme	7
Poglavlje 2	
Struktura Beacon sheme	8
Kako postati Beacon općina	13
Obrazac za prijavu	13
Podrška procesu prijavljivanja	14
Proces procjene i odabira	15
Poglavlje 3 Proces razmjene najboljih prakse	18
Poglavlje 4 Teme i kriteriji	20
Tema 1: Ekološki potencijali u funkciji lokalnog razvoja	20
Tema 2: Kulturno nasljeđe u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice	23
Tema 3: Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici	28
Obrazac za prijavu	31
Podnošenje prijave	34

Predgovor

Program Beacon sheme u Bosni i Hercegovini započeo je u kolovozu 2005. godine kada su ga službeno predstavili Misija OSCE-a u BiH i Vijeće Evrope, s ciljem prepoznavanja i promoviranja najboljih primjera iz prakse na općinskom nivou vlasti. Od 2005. godine ovaj program je zaživio kao sastavni dio procesa reforme lokalne uprave, a stjecanje Beacon statusa prepoznato je i prihvaćeno kao prestižna nagrada među općinama koje konkurišu, općinskim službenicima, građanima kao i svim ostalim zainteresiranim stranama.

U prvih pet krugova BiH Beacon sheme (2005 – 2010. godine), više od 50 % općina prijavilo se za sudjelovanje u programu Beacon sheme, a mnoge od njih su podnijele prijave za više od jedne od ponuđenih tema. Do sad je općinama u BiH ukupno dodijeljeno 35 Beacon priznanja, a neke od općina su ova priznanja dobile dva puta. Pored velikog broja općina koje su konkurisale za Beacon status, većina općina iz BiH, uključujući i one koje se nisu prijavile, prisustvovala su različitim događajima putem kojih su Beacon općine prezentirale i razmjenjivale svoje najbolje prakse s drugim zainteresiranim općinama.

Šesti krug Beacon Sheme predstavlja treću godinu provedba ovog programa od strane domaćih vlasti. Nakon prve tri godine provedbe i financiranja od strane inozemne vlade, u ljeto 2008. godine, lokalne vlasti u BiH složile su se da će u potpunosti preuzeti ovaj program, kao i njegovo financiranje i provedbu. Ministarstvo uprave i lokalne samouprave Republike Srpske i Ministarstvo pravde FBiH čine tijelo koje osigurava većinu sredstava za provedbu i nagrađivanje općina, dok Vlada Brčko Distrikta snosi sve troškove organizacije ceremonijalnog dijela programa Beacon sheme. Savez općina i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine će preuzeti i biti odgovorni za svakodnevne administrativne poslove ovog programa i pružat će podršku novouspostavljenom Tajništvu Beacon sheme.

Prijenos vlasništva i uspostava bh. Beacon sheme koju u potpunosti finansiraju i kojom rukovode bh. vlasti, značajno je dostignuće i ključni je korak ka uspostavi Beacon sheme kao sastavnog i održivog elementa u procesu razvoja lokalne uprave Bosne i Hercegovine.

Sa samim prelaskom programa u ruke novih “vlasnika” i sa uvođenjem nekih manjih izmjena i modifikacija ovog programa, osnovni principi i ciljevi Beacon sheme u suštini ostaju isti.

Šesti krug, dakle, predstavlja novu priliku za podizanje standarda u lokalnoj upravi putem prepoznavanja i promoviranja najboljih primjera općinskih praksi.

Sa zvaničnim otvaranjem šestog kruga BiH Beacon sheme, općine se pozivaju na sudjelovanje u programu Beacon sheme i podnošenje prijava za jednu od sljedeće tri teme:

- **Tema 1: Ekološki potencijali u funkciji lokalnog**
- **Tema 2: Kulturno nasljeđe u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice**
- **Tema 3: Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici**

U svoja četiri poglavlja ovaj prospekt pojašnjava strukturu Beacon sheme, način na koji se popunjava obrazac i prijavljuje za sudjelovanje u programu Beacon sheme u jednoj od tri gore navedene teme.

Poglavlje 1	Pruža opći pregled Beacon sheme i pojašnjava glavne karakteristike i prednosti koje proizilaze iz stjecanja Beacon statusa;
Poglavlje 2	Pruža informacije o procesu prijavljivanja i uputstva o tome kako uspješno popuniti obrazac. U ovom poglavlju također su dostupne informacije o Savjetodavnom povjerenstvu i procesu procjene i odabira;
Poglavlje 3	Pojašnjava kako se od općina koje su već dobile Beacon status očekuje da pruže pomoć drugima u njihovom radu koji je usmjeren ka daljnjem napretku;
Poglavlje 4	Osigurava informacije o tri odabrane teme i njihovim kriterijima koji bi se trebali slijediti prilikom procesa prijavljivanja.

Poglavlje 1

O Beacon shemi

Kvalitet života građana BiH u velikoj je mjeri određen uslugama koje im nude njihove lokalne vlasti. Ovakvom ulogom, općine imaju odgovornost da članovima svojih lokalnih zajednica osiguraju pružanje javnih usluga na najbolji i najdjelotvorniji način. Putem prepoznavanja i promoviranja najboljih praksi na lokalnim razinama vlasti, bh. Beacon shema pruža direktnu podršku ovom procesu, i u posljednjih pet godina ovaj program je postao sastavni dio razvojnog procesa lokalne uprave.

Kako bi se kvalificirala za Beacon status, općina mora pokazati da je postigla najbolju praksu, i to na osnovu predviđenih kriterija za svaku od tema. Ovi kriteriji fokusiraju se na pet osnovnih područja – *Liderstvo/Vizija/Strategija, Konzultacije/Partnerstvo, Aktivnosti, Rezultati i Zadovoljstvo korisnika i zajednice*. Općine, također, moraju iskazati volju i spremnost za razmjenu svojih najboljih praksi s drugim općinama.

Teme za šesti krug su odabrane nakon niza intenzivnih konzultacija sa svim općinama u Bosni i Hercegovini. Ovim se osiguralo da teme pokriju upravo ona područja koja su prioritet za općine, kao i područja za koja općine smatraju da zahtijevaju novi pristup i nova znanja.

Beacon shema dostupna je svim općinama širom Bosne i Hercegovine koje se mogu odmah početi prijavljivati za sudjelovanje u šestom krugu Beacon sheme. Nakon što pristignu, sve prijave će biti razmotrene i procijenjene od strane Savjetodavnog povjerenstva bh. Beacon sheme koju sačinjavaju stalni članovi i tematski stručnjaci. Na kraju strogog procesa procjene, ministar za upravu i lokalnu samoupravu Republike Srpske BiH i ministar pravde Federacije dodijelit će Beacon status općinama na osnovu preporuka koje je dostavilo Savjetodavno povjerenstvo. Nakon dodjele nagrade i Beacon statusa, od Beacon općina se očekuje da svoje dobre prakse razmijene sa drugim općinama u razdoblju od jedne godine i više.

Naše obaveze

Od početka provedbe, Beacon shema je doživjela nekoliko promjena. Osim što je promijenila „vlasništvo“, jer je iz ruku međunarodnih organizacija prešla u ruke lokalnih vlasti, nekoliko promjena se desilo i u vezi sa revitalizacijom samog programa. Ove izmjene su se uglavnom zasnivale na “naučenim lekcijama” iz prethodnih godina. Najznačajnije promjene koje su se desile su sljedeće:

Odgovornost za financiranje projekta su preuzele bh. institucije vlasti

Prelazak bh. Beacon sheme u ruke domaćih vlasti je značajan napredak. Na samom početku, odnosno u prvom krugu, program Beacon sheme financiran je od vlada Velike Britanije i Švicarske, nakon čega je Misija OSCE-a u Bosni Hercegovini u potpunosti preuzela financiranje. Prelazak ovog programa u ruke domaćih vlasti pomaže tome da se Beacon shema održi u narednom periodu, a i duže. Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu Republike Srpske i Ministarstvo pravde Federacije Bosne i Hercegovine čine tijelo koje nagrađuje općine, te osigurava većinu potrebnih sredstava za provođenje ovog programa, dok će Brčko Distrikt osigurati sredstva za ceremoniju dodjele Beacon statusa.

Unapređenje procesa odabira tema

Proces odabira Beacon tema unaprijeđen je na način da je općinama pružena mogućnost da iskažu svoje mišljenje o temama koje će biti odabrane u narednom krugu. Dva entitetska ministarstva su uključena u ovaj proces tako što prvo sačinjavaju širu listu tema, odnosno područja, koju putem saveza općina/opština i gradova RS i FBiH prosljede svim općinama u BiH koje ih potom rangiraju. Sekretarijat bh. Beacon sheme koristi informacije koje općine dostave, i na osnovu toga, predlažu entitetskim ministarstvima konačnu listu tema za naredni krug.

(Za više informacija koje se tiču odgovornosti tijela koja rukovode bh. Beacon šemom pogledati Poglavlje 2).

Unaprijeđen proces odabira članova Savjetodavnog povjerenstva

U četvrtom krugu bh. Beacon sheme izabrani su potpuno novi članovi Savjetodavnog povjerenstva, i to putem javnog natječaja. Imenovan je i novi predsjedavajući Savjetodavnog povjerenstva i šest novih stalnih članova. Za razliku od prethodnih godina kada su se samo predsjedavajući i tri stalna člana zadržavala i u narednim krugovima, stalni članovi Savjetodavnog povjerenstva sada će imati mandat od *tri godine*, zavisno od toga kako budu obavljali svoj posao. Ovakav mandat članova Savjetodavnog povjerenstva omogućit će i bolji kontinuitet u radu Savjetodavnog povjerenstva.

Unaprijeden proces procjene

Proces procjene postao je još rigorozniji i još transparentniji kako bi se zadržao i osnažila vjerodostojnost programa Beacon sheme. Svim općinama koje se prijavljuju za Beacon status u svakom eliminatornom krugu tijekom cijelog procesa, npr. nakon prijave, bit će dostavljane povratne informacije i pojašnjenja u vezi sa izuzimanjem iz daljnjeg sudjelovanja, a nakon svečane ceremonije proglašenja Beacon općina, i onim općinama koje nisu uspjele uspješno uvjeriti Savjetodavno povjerenstvo tijekom verifikacionih posjeta i održanih prezentacija. Ove povratne informacije će biti veoma detaljne i služit će i kao procjena rada općina u određenim tematskim područjima.

Unaprijeden proces razmjene najboljih praksi

Iako broj aktivnosti u procesu razmjene isključivo zavisi od aktivnosti općine nakon stjecanja Beacon statusa, Savjetodavno povjerenstvo sada ozbiljnije razmatra i ocjenjuje kapacitete i mogućnost općina u smislu razmjene svojih dobrih praksi s drugima, nakon dodjele Beacon statusa. Razmjena najboljih praksi i dalje će ostati jedna od ključnih komponenti bh. Beacon sheme.

Prednosti sudjelovanja u programu Beacon sheme

Svaka općina koja se prijavi za stjecanje Beacon statusa stječe određene koristi, bez obzira na to da li je bila uspješna u ostvarivanju istog ili ne. Za potencijalne Beacon općine ova shema pruža mogućnost dobivanja priznanja za svoj rad, inovativnost i najbolju praksu u pružanju usluga svojim građanima. Pored prestiža, ugleda i statusa koji se stječu dodjeljivanjem Beacon statusa, Beacon općine mogu ostvariti i još neke koristi koje uključuju:

- Priznanje od zajednice kojoj služi;
- Različite mogućnosti za napredovanje općinskih službenika u određenim područjima;
- Različite mogućnosti na osnovu kojih mogu imati utjecaj na određene procese na državnoj razini;
- Mogućnost uspostavljanja procesa razmjene najbolje prakse s drugim naprednim općinama.

Uspješne općine različito profitiraju učešćem u ovom projektu. One vrlo često imaju priliku da surađuju i razmjenjuju ideje s drugim općinama u BiH, i time doprinose poboljšanju rada općinskih organa u BiH. Javno priznanje, koje ide uz Beacon status, podiže profil i status općine kao i moral njenih uposlenika na viši nivo, a samim tim doprinosi i otvaranju novih radnih mjesta i zadržavanju postojećeg osoblja.

Općine stječu i značajan uvid u trenutno stanje rada putem procjene procesa pružanja usluga, bez obzira na to da li im je dodijeljen Beacon status ili ne. Konstruktivne povratne informacije i preporuke koje općine dobiju od Savjetodavnog povjerenstva doprinose unapređenju pružanja usluga. Ove povratne informacije su od posebnog značaja jer na osnovu njih općina može razraditi planove za budući napredak.

Poglavlje 2

Struktura Beacon sheme

Struktura upravljanja Beacon sheme sastoji se od sljedećih tijela i njihovih dužnosti i odgovornosti:

Ministarstva

Nakon potpisivanja Memoranduma o suradnji u siječnju 2009. godine, Ministarstvo uprave i lokalne samouprave RS i Ministarstvo pravde FBiH financiraju program Beacon sheme, a dodjelu Beacon status financira Vlada Brčko Distrikta. Godišnje prijedloge proračuna za provedbu Beacon sheme pripremit će Tajništvo i podnositi ministarstvima i Brčko Distriktu na razmatranje i odobravanje, sukladno s njihovim proračunskim kalendarima i procedurama.

Spomenuta ministarstva će jednom godišnje pripremati širu listu potencijalnih tema koje će se na uvid dostaviti općinama, i predstavljat će tijelo nadležno za dodjelu nagrada. Kao tijelo koje dodjeljuje nagrade, ministarstva će donositi odluku o tome kojim općinama će biti dodijeljen Beacon status slijedeći preporuke Savjetodavnog povjerenstva. Ova ministarstva bit će odgovorna i za sve političke aspekte Beacon sheme.

Odgovornosti ministarstava:

- Financiranje programa Beacon sheme, osim ceremonija dodjele statusa;
- Pripremanje šire liste potencijalnih tema za novi krug;
- Dodjeljivanje nagrada;
- Upravljanje svim promjenama unutar Beacon sheme;
- Predstavnici ministarstava su ujedno i članovi Tajništva.

Distrikt Brčko

Iako će Distrikt Brčko osigurati dio sredstava za provedbu Beacon sheme, Distrikt Brčko će i dalje imati mogućnost da konkuriše za Beacon status. Distrikt neće imati nikakvog utjecaja na odluke samostalnog Savjetodavnog povjerenstva niti na odluke ministarstava koja ultimativno biraju i nominiraju Beacon općine.

Odgovornosti Distrikta Brčko:

- Financiranje svečane ceremonije dodjele Beacon statusa predstavnik Distrikta Brčko je ujedno i član Tajništva.

Savez općina i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine

Dva saveza su odgovorna za svakodnevne administrativne poslove Beacon sheme i mogu zatražiti pomoć od drugih organizacija u izvršavanju ovih zadataka, uključujući i Misiju OSCE-a u Bosni i Hercegovini.

Tajništvo

Tajništvo savjetuje, podnosi izvještaje i odgovoran je ministarstvima. Uloga Tajništva je da nadgleda svakodnevno upravljanje programom Beacon sheme, da sve aktivnosti koordinira zajedno sa savezima, te savjetuje ministarstva o političkim pitanjima. Tajništvo može ponekad imati i ulogu izvršnog organa ministarstva, na način da daje upute kako savezima tako i Savjetodavnom povjerenstvu. Tajništvo je, dakle, veza između političke uloge, koju imaju ministarstva, i implementacijske uloge, koju imaju savezi i Savjetodavno povjerenstvo. Članove Tajništva čine sljedeći predstavnici:

- Predstavnik Ministarstva za upravu i lokalnu samoupravu Republike Srpske;
- Predstavnik Ministarstva pravde Federacije BiH;
- Predstavnik vlade Distrikta Brčko;
- Predstavnik Saveza općina i gradova Republike Srpske;
- Predstavnik Saveza općina i gradova Federacije BiH;
- Predsjedavajući Savjetodavnog povjerenstva;
- Predstavnik Misije OSCE-a u BiH.

Savjetodavno povjerenstvo

Savjetodavno povjerenstvo je samostalno tijelo koje procjenjuje i bira u užu izbor potencijalne Beacon općine i savjetuje nadležna ministarstva i Tajništvo o ispunjavanju ciljeva Beacon sheme. Potreba za što transparentnijim procesom procjene, koji se temelji na nepristrasnosti zahtijevala je formiranje nezavisnog Savjetodavnog povjerenstva. Savjetodavno povjerenstvo je odgovorno za sve aspekte vezane za procjenu kandidata za Beacon status. Članovi Savjetodavnog povjerenstva su direktno odgovorni predsjedavajućem Savjetodavnog povjerenstva, a podršku im pružaju savezi općina/opština i gradova i Tajništvo. Savjetodavno povjerenstvo definira kriterije za odabir Beacon općina te daje preporuke ministarstvima o potencijalnim Beacon općinama. Savjetodavno povjerenstvo se sastoji od sljedećih članova:

Predsjedatelj – bira se putem javnog natječaja, a bira ga povjerenstvo koju čine članovi Tajništva. Mandat predsjedatelja je do tri godine. Predsjedatelj je i član Tajništva Beacon sheme.

Stalni članovi – Savjetodavno povjerenstvo čini šest stalnih članova. Dva stalna člana bit će zadužena za jednu od tema te će biti odgovorni za nadgledanje i razvoj teme, proces procjene i odabira Beacon općine za odgovarajuću temu. Stalni članovi se biraju putem javnog natječaja, dok odluku o budućim članovima odobrava Tajništvo, a imenuju ih ministarstva.

Ekspertni članovi – Savjetodavno povjerenstvo čine i tri ekspertna člana koje imenuje predsjedatelj Savjetodavnog povjerenstva na jednogodišnji mandat. Svakom ekspertnom članu se dodjeljuje jedna tema za koju je odabrana osoba kompetentna.

Predsjedatelj Savjetodavnog povjerenstva

Mirko Lukić

Stalni članovi Savjetodavnog povjerenstva

Milena Damjanac dipl. pravnik	Predrag Šupljeglav dipl. pravnik	Tema 1
Rajko Lazić mr. ekonomskih nauka	Amra Abadžić dipl. ekonomista	Tema 2
Uma Isić mr. žurnalistike	Željka Marković-Sekulić dipl. pravnik	Tema 3

Ekspertni članovi Savjetodavnog povjerenstva

Sanda Midžić, dipl. ing. građ.	Tema 1
Bahrija Umihanić, dr. ekonomskih nauka	Tema 2
Nada Đurić, dipl. ekonomista	Tema 3

Svrha Savjetodavnog povjerenstva

Osnovna svrha Savjetodavnog povjerenstva je da: razrađuje kriterije za Beacon teme; procjenjuje pristigle prijave; vrši verifikacione posjete; organizira prezentacije općina; osigurava da sve općine koje su konkurirale dobiju detaljne povratne informacije te predlože općine kojima će ministarstva i formalno dodijeliti Beacon status.

Uloga Savjetodavnog povjerenstva

Savjetodavno povjerenstvo je u potpunosti samostalno tijelo na čije odluke nitko ne može utjecati. Članovi Savjetodavnog povjerenstva su izravno odgovorni predsjedatelju Povjerenstva, a preko predsjedatelja i Tajništva. Savjetodavno povjerenstvo je odgovorno za učinkovitu provedbu projekta, sukladno sa principima pružanja usluga i određenim kodeksom ponašanja.

Ključne dužnosti stalnih članova Savjetodavnog povjerenstva:

- Savjetuju ministarstva prilikom odabira tema;
- Identificiraju teme koje su od bitnog značaja za lokalnu zajednicu, a koje mogu doprinijeti razvoju jake, uspješne i organizirane lokalne zajednice;
- Razrađuju kriterije za odabrane Beacon teme;
- U suradnji sa ekspertnim članovima Povjerenstva, vrše procjenu prijava koje su općine dostavile;
- Pripremaju listu općina koje su ušle u uži izbor;
- Preporučuju ministarstvima općine koje bi trebale biti nagrađene Beacon statusom;
- Nadgledaju i pružaju pomoć procesu daljnjeg razvoja, promocije i marketinga Beacon sheme;
- Osiguravaju da se sve aktivnosti provode sukladno sa propisanim kodeksom ponašanja;
- Preuzimaju kolektivnu odgovornost za sveukupan rad Savjetodavnog povjerenstva, prilikom savjetovanja ministarstva i javno zastupa Komisiju;
- Nadgledaju proces razmjene najbolje prakse Beacon općina.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini pružit će podršku tijekom procesa provedbe Beacon sheme, ako i kada to zatraže bh. vlasti pod uvjetom da je zahtjev sukladno sa mandatom i dostupnim sredstvima. Misija OSCE-a u BiH uglavnom je bila odgovorna za provedbu Beacon sheme u protekle četiri godine i može pružiti pomoć kad god to Tajništvo smatra potrebnim.

Kako postati Beacon općina?

Kako se prijaviti

Da bi se prijavile, općine moraju dostaviti aplikacijski obrazac, koji su potpisali načelnik općine i predsjedatelj skupštine općine.

Općina se može prijaviti za više tema istodobno, s tim da za svaku temu mora dostaviti poseban obrazac.

Krajnji rok za prijavu je 20. lipanj 2011. godine.

Obrazac za prijavu

Obrazac za prijavu (*vidi Aneks I*) je od ključne važnosti, jer je to zapravo i prva eliminatorna faza u cjelokupnom procesu procjene. U prijašnjim krugovima, neke općine bi dostavile prijavu, ali prijava ne bi vjerodostojno opravdala dostignuća općine. Stoga je od velike važnosti da je prijava jasna, sažeta i točna.

Obrazac za prijavu sastoji se od pet dijelova:

- Opće informacije o aktivnostima;
- Opće informacije o općini;
- Kratak opis najbolje prakse koju je općina postigla;
- Način na koji je najbolja praksa zadovoljila propisane Beacon kriterije;
- Širenje i razmjena najbolje prakse.

Prvi dio: Opće informacije o aktivnostima

U ovom dijelu potrebno je navesti osnovne informacije o općini koja konkurira, uključujući i Beacon temu za koju se prijavljuje, kontakt detalje odgovorne osobe (npr. načelnik, predsjedatelj skupštine općine, Beacon koordinator), te potvrditi da su sve informacije navedene u obrascu točne.

Drugi dio: Opće informacije o općini

U drugom dijelu obrasca od općina se traži da navedu opće informacije o općini, uključujući i proračun za prethodnu godinu, broj vijećnika u Skupštini općine, broj zaposlenih u općini i sl.

Treći dio: Kratak opis najbolje prakse koju je općina postigla

U trećem dijelu obrasca za prijavu općina mora ukratko pojasniti svoju najbolju praksu koju je postigla, a na temelju koje može dobiti Beacon status. Ovaj sažetak mora sadržavati i opravdanje zbog kojeg je općina uvjerena da općinski strateški pristup, politika poslovanja ili neka inicijativa zapravo predstavljaju najbolju praksu.

Četvrti dio: Načini na koje je najbolja praksa zadovoljila propisane Beacon kriterije

U predzadnjem dijelu općine moraju detaljno obrazložiti svoju najbolju praksu. Trebali bi se navesti primjeri koji su unaprijedili općinske kapacitete u smislu pružanja što boljih i što učinkovitijih usluga svojim građanima. Općine moraju dati pojašnjenje o tome kako i na koji način je njihova najbolja praksa zadovoljila propisane kriterije u svakom od sljedećih pet područja:

- Liderstvo/vizija/strategija;
- Konzultacije i partnerstvo;
- Aktivnosti;
- Rezultati;
- Zadovoljstvo korisnika i zajednice

Peti dio: Širenje i razmjena najboljih praksi

Beacon općine moraju navesti i svoje planove o tome kako će širiti najbolju praksu (vidi “faza širenje najbolje prakse”). Općina mora pojasniti šta bi, kao Beacon općina, željela razmjenjivati s drugima i pojasniti načine na koji bi se ova dobra praksa razmjenjivala. Moraju pojasniti, kao Beacon općina, šta točno žele prikazati kao najbolju praksu te načine na koje će se ova praksa podijeliti s drugima.

Podrška procesu prijavljivanja

Radionice o procesu prijavljivanja

Nakon svečane ceremonije otvaranja novoga kruga, savezi općina/opština i gradova će organizirati niz radionica s ciljem pružanja podrške općinama tijekom procesa prijavljivanja.

Općine koje su se prijavile u prijašnjim krugovima

Proces prijavljivanja na prvi pogled izgleda zamršeno. Stoga su općine koje su se prijavile u ranijim krugovima odličan izvor informacija za one koje to čine prvi put.

Općine koje su već jednom prošle kroz proces procjene i odabira sasvim će sigurno imati dobar savjet kako najbolje vršiti koordinaciju rada s kolegama iz ostalih odjela, i koji će se zajedno pobrinuti da prikažu svoju općinu u najboljem svjetlu kao i sve ostalo što čine za svoju lokalnu zajednicu.

Posjetite internet stranice Saveza općina/općina RS i FBiH na kojima se nalaze primjeri prijavnih formulara iz prethodnih krugova:

1. Savez općina i gradova RS (www.alvrs.com)
2. Savez općina i gradova FBiH (www.sogfbih.ba)

Proces procjene i odabira

Proces procjene i odabira, koji traje nekoliko mjeseci, sastoji se iz četiri faze:

1. Sastavljanje uže liste potencijalnih kandidata na osnovu dostavljenih aplikacija
2. Verifikacione posjete
3. Prezentacije
4. Konačni odabir Beacon općina

Proces procjene i odabira Beacon općina je vrlo rigorozan i transparentan. Beacon status bit će dodijeljen samo onim općinama koje mogu prikazati svoju dobru i inovativnu praksu u cijelosti, u određenoj temi, i koje su spremne svoju dobru praksu dijeliti s drugima.

Općinama će se dostavljati povratne informacije u svakoj od faza tijekom procesa procjene i odabira. Ove povratne informacije će općinama pružiti pregled cjelokupnog poslovanja i potaknuti ih da unaprijede svoj rad u budućnosti.

Faza 1: Sastavljanje uže liste potencijalnih kandidata na temelju prijave

- Sve prijave će pregledati relevantni ekspertni članovi, u suradnji sa stalnim članovima Savjetodavnog povjerenstva. Nakon toga,

Savjetodavno povjerenstvo će se usaglasiti oko izbora općina kojima bi trebao biti dodijeljen Beacon status.

- Sve općine koje su se prijavile bit će kontaktirane i obaviještene o tome da li su ušle u uži izbor.
- Onim općinama koje nisu zadovoljile u ovoj fazi, Savjetodavno povjerenstvo će dostaviti detaljan izvještaj o njihovoj prijavi.
- Od općina koje su prošle u uži izbor zahtijevat će se da dostave dodatne dokaze koji će podržati njihovu prijavu za Beacon status.

Faza 2: Verifikacione posjete

- Ekspertni članovi, zajedno sa stalnim članovima Savjetodavnog povjerenstva, obaviti će verifikacione posjete u svrhu detaljnije procjene općina koje su ušle u uži izbor, procjene njihovih mogućnosti i planova za razmjenu najboljih praksi.
- Općine koje su ušle u uži izbor bit će na vrijeme obaviještene o eventualnim nejasnoćama i/ili nedostacima koje su uočili članovi Povjerenstva, a koje žele detaljnije provjeriti tokom verifikacione posjete.
- Posjete (u trajanju do tri sata) pružaju općinama priliku da prezentiraju ključne elemente njihove dobre prakse.
- Savjetodavno povjerenstvo će tražiti od općina dokaz o postojanju njihove dobre prakse putem različitih izvora, uključujući dokumentaciju i svjedočenja pojedinaca.
- Ovo je prilika da članovi Savjetodavnog povjerenstva:
  - a. Uoče ključne elemente dobre prakse i faktore na kojima se temelji uspjeh;
  - b. Saznaju kakva je posvećenost općine u smislu razmjene svoje dobre prakse s drugima;
  - c. Upoznaju općinske zaposlene koji su zaslužni za uspjeh, izabrane zvaničnike, korisnike usluga i druge partnere, i zajedno s njima iskreno i otvoreno razmotre sva pitanja

Faza 3: Prezentacije

- Sve općine koje su ušle u uži izbor bit će obavezne da pripreme i održe prezentaciju pred članovima Savjetodavnog povjerenstva u trajanju od jednog sata.
- Tijekom ovih prezentacija općine su dužne da naglase svoja dostignuća u određenoj temi, objasne kako i na koje načine će razmijeniti svoju najbolju praksu, te odgovore na pitanja koja će im postaviti članovi Savjetodavnog povjerenstva.
- Ove prezentacije pružaju mogućnost općinama da prenesu svoje ključne poruke.
- Svaka od pozvanih općina delegirat će svoja dva predstavnika, jednog visokorangiranog, i jednog koji je najviše zaslužan za postignute rezultate u određenoj temi. Općine također mogu poslati i druge općinske predstavnike koji su dali svoj doprinos i koji su rad same općine, u određenim segmentima, podigli na višu razinu. Ako općina to želi, i obični građani mogu sudjelovati u ovim prezentacijama.
- Sve općine koje uđu u uži izbor bit će obavezne održati 15-minutnu prezentaciju, nakon čega će uslijediti diskusija na bazi pitanja i odgovora u trajanju od 15 minuta.

Faza 4: Konačni odabir i dodjela nagrada

- Proces procjene i odabira je vrlo rigorozan, nezavisan i nepristrasan. Beacon status bit će dodijeljen samo onim općinama koje su postigle izvanredne rezultate u određenoj temi i koje su spremne podijeliti svoje dobre prakse s drugima.
- Nakon verifikacionih posjeta i prezentacija, Savjetodavno povjerenstvo će ministarstvima dostaviti prijedlog općina kojima bi se trebao dodijeliti Beacon status.
- Odluka ministarstava o dodjeli Beacon statusa će biti službeno objavljena na svečanoj ceremoniji koju financira Distrikt Brčko. Sve općine iz BiH bit će pozvane da prisustvuju ceremoniji.

Povratne informacije

Svim općinama bit će dostavljene povratne informacije u svezi s njihovim obrascima za prijavu. Ove informacije će biti proslijeđene dva puta, prvo nakon odabira općina u užu listu kandidata, te nakon zvaničnog proglašenja Beacon općina. Ove povratne informacije o cjelokupnom radu općine će biti od koristi za općine i može ih potaknuti da unaprijede svoj rad u budućnosti.

Poglavlje 3

Proces razmjene najbolje prakse

Kako bi se kvalificirale za Beacon status, od općina se zahtijeva da iskažu volju i spremnost da razmijene svoju dobru praksu s drugima. Razmjena dobre prakse zapravo je koncept koji definira Beacon šemu. Pozitivan utjecaj koji razmjena znanja i dobre prakse imaju na proces pružanja usluga je od velikog značaja i vrijedan je aspekt Beacon sheme.

Beacon općine pospješuju proces samounapređenja dijeleći pri tome dobru i inovativnu praksu za koju je općini i dodijeljen Beacon status. Kako bi dodatno pomogli ovaj proces, općinama će biti dodijeljen grant iz kojeg će se financirati različite aktivnosti razmjene dobre prakse, a u svrhu unapređenja procesa pružanja usluga građanima.

Razmjena dobrih praksi Beacon općina odvija se na različite načine. Beacon općine organiziraju čitav niz aktivnosti pod nazivom “Dani otvorenih vrata” na kojima se može dobiti detaljan uvid u iskustvo i uspjeh koje je općina postigla u određenoj temi. Profiliranjem raznih vrsta dobrih praksi koje je općina usvojila, sudionici “Dana otvorenih vrata” će zasigurno na ovom događaju pronaći određene ideje koje su primjenjive u njihovim vlastitim općinama. Tijekom “Dana otvorenih vrata” organizira se i čitav niz različitih radionica. Informacije o dobrim praksama razmijenit će se i putem izrade studije slučaja, raznih publikacija, forumskih diskusija itd.

Grupe ili pojedinci, zaposleni iz neke druge općine, isto tako mogu posjetiti Beacon općine, a može im se ponuditi i razmjena osoblja. Općine koje su u istom rangu mogu izvršiti međusobnu procjenu, što će pružiti priliku za konzultacije i mentorstvo.

Priručnik za razmjenu najboljih primjera iz prakse, koji sadrži smjernice i upute za razmjenu, dostupan je svim općinama. Proces razmjene, kao takav, otvoren je za inovacije, a općine se ohrabruju da uključe i slijede nove načine razmjene

iskustava i dobre prakse. Općine bi trebale iskoristiti priliku i mogućnost da usvoje nova znanja od Beacon općina.

Rezultat sudjelovanja na ovakvim događajima motivirao je mnoge općine za daljnji napredak u svom radu. Čak i one koje nisu konkurirale za Beacon status u prijašnjim krugovima imaju priliku i mogućnost da uče od Beacon općina.

Razmjena dobre prakse

Ukratko

- Beacon shema je jedinstven program pružanja podrške širenju dobre prakse.
- Beacon općine imaju vrlo važnu ulogu u radu s drugim općinama.
- Beacon godina počinje svečanom ceremonijom otvaranja novog kruga koja može biti u formi razmjene znanja ili određene Beacon aktivnosti koja će se provoditi tijekom konferencije na državnoj razini.
- Beacon općine redovno šalju svoje predstavnike na različite visokoprofilirane događaje, kao npr. konferencije na državnom nivou, ili na manje događaje kojima prisustvuju vodeći ljudi iz općinskog rukovodstva.
- Beacon “Dani otvorenih vrata” općine su važan događaj za proces razmjene znanja tijekom kojih se može dobiti kompletan uvid u rad na terenu.
- Beacon općine se podstiču da uspostave blisku suradnju i mentorske odnose jedni s drugima, a sve u cilju ostvarenja daljnjeg napretka.

Poglavlje 4

Teme i kriteriji

Tema 1: Ekološki potencijali u funkciji lokalnog

Uvod

Problemi narušavanja eko sistema, štetnih utjecaja na život i zdravlje ljudi nastali su kao posljedica dugotrajnog nekontroliranog iskorištavanja ekoloških potencijala. Lokalna zajednica ima obavezu da planiranjem razvoja i planiranjem upravljanja resursima osigura njihovo održivo korišćenje.

Jedinice lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini su značaj razvoja lokalnih zajednica na principima održivosti i svijest o potrebi strateškog planiranja razvoja prepoznale, te su većinom izradile i usvojile razvojne strategije koje uvažavaju socijalne, ekonomske i okolišne kriterije, kao tri glavna oslonca održivosti. Strategije razvoja lokalnih zajednica trebaju definirati ciljeve održivog razvoja sa prioritetima, a sukladno sa stanjem prirodnih potencijala i specifičnostima svake lokalne zajednice.

Programima za zaštitu okoliša (Općinski plan zaštite okoliša)¹ osigurava se polazna točka za izgradnju i razvoj održive zajednice, jer se njima identificira stanje okoliša, problemi, te planiraju ciljevi, mjere i radnje za rješavanje uočenih problema u planskom periodu. Važno je napomenuti da svi operativni ciljevi trebaju imati svoju vremensku dimenziju i kvantificirani pokazatelj. Ova dva podatka se neophodna za pouzdano utvrđivanje aktivnosti koje treba uraditi na njihovoj realizaciji, određivanje potrebnih financijskih sredstava koje se trebaju planirati proračunom, i kasnije praćenje realizacije.

Strategije razvoja i programi za zaštitu okliša su planski dokumenti koji trebaju biti međusobno usklađeni, te potvrđeni prostornim planom. Namjena prostora utvrđena prostornim planom, ne smije biti u suprotnosti sa razvojnim i ciljevima postavljenim za očuvanje prirodnih resursa. Nužno je istaći važnost prostornog planiranja, jer se prostornim planovima obezbjeđuju (ili trebaju obezbijediti) preduvjeti za racionalno korišćenje prirodnih potencijala, zaštitu prostora, kao i osnova za razvojne programe i privlačenje investitora.

---

¹ Službeni nazivi planova u skladu sa zakonima u RS i F BiH, popularni naziv: Lokalni ekološkim akcioni plan (LEAP)

Kriteriji

Liderstvo/vizija/strategija

- Lokalna zajednica je izradila i usvojila Strategiju razvoja na principima održivog razvoja (sa utvrđenim mehanizmima za praćenje i nadgledanje efekata..),
- Usvojen program zaštite okoliša/općinski plan zaštite okoliša sa definiranim indikatorima stanja, mjerljivim cijeovima i aktivnostima, te indikatorima za praćenje uspjeha,
- Usvojena prostorno planska dokumentacija podržava održivi razvoj i usklađena je sa strategijom razvoja i programom zaštite okoliša,
- Uspostavljeni mehanizmi za praćenje i procjenu strateških i planskih dokumenata odnosno učinkovitost i djelotvornost realizovanih projekata i programa predviđenih u njima

Konzultacije i partnerstvo

- Lokalna administracija je razvila mehanizme komunikacije sa privrednicima, društvenim i drugim organizacijama, udrugama i pojedincima sa ciljem njihovog uključivanja u proces donošenja odluka koje su ključne za održivi razvoj
- U pripremi i realizaciji projekata održivog razvoja lokalna administracija uspostavlja partnerske odnose sa različitim domaćim i stranim subjektima
- Lokalna administracija redovno informiše građane o svim aktivnostima na pripremi i realizaciji projekata održivog razvoja

Aktivnosti

- Uspostavljena adekvatna organizacijska struktura lokalne uprave koja podržava učinkovitu provedbu strategije i planova, te praćenje ostvarivanja postavljenih rezultata.
- Obezbijeđena proračunska sredstva za realizaciju ciljeva, aktivnosti i projekata iz strategija i planova
- Uspostavljen sustav za praćenje ostvarenih rezultata.
- Podrška obrazovanju i podizanje svijesti stanovništva o značaju njihovog uključivanja u sve procese, a posebno u Zaštitu okoliša, zdravlja i života u lok.zajednici.

Rezultati:

- Realizovane aktivnosti i projekti planirani strategijom razvoja, programom zaštite okoliša i prostornim planom,
- Ostvareni planirani ciljevi i očekivani rezultati

- Povećana zaposlenost kroz implementiranje projekata korištenja ekoloških potencijala,
- Povećanje prihoda u proračunu kroz korištenje ekoloških potencijala
- Veća prisutnost domaćih i stranih investitora zainteresiranih za iskorištavanje ekoloških potencijala

Zadovoljstvo

- Povećano zadovoljstvo građana i privrednih subjekata naporima lokalne administracije da na organiziran način doprinese održivom korištenju prirodnih resursa;
- Unaprijeđeno partnerstvo u rješavanju problema održivog korištenja prirodnih resursa;
- Lokalna administracija zadovoljna postignutim rezultatima
- Rezultati su dokumentovani i javno se prezentiraju.

Tema 2: Kulturno nasljeđe u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice

Uvod

U životu svake lokalne zajednice odnosi između kulture i turizma kroz njihove uzajamne utjecaje su tako isprepleteni da se kultura i turizam po ciljevima, funkcijama, efektima i vanjskim manifestacijama stapaju u jedan jedinstveni fenomen. Kultura, shvaćena u najširem smislu, uvjetuje i pospješuje razvoj turizma, daje mu posebnu društvenu vrijednost i svakako utječe na povećanje njegovih ekonomskih efekata, dok turizam kao društveni fenomen i gospodarska djelatnost utječe na valorizaciju kulture lokalne zajednice u cjelini.

Kulturni motivi u turizmu su nekad vrlo dominantni i intenzivni tako da oblikuju posebne vrste i forme **kulturnog turizma**. Uključivanjem sve većeg broja kulturnih elemenata u turizam proširuju se njegove prostorne i kvantitativne dimenzije, a uključivanjem sve većeg broja ljudi u turistička kretanja proširuje se područje aktivnog djelovanja kulture.

Iz činjenice da kultura vrši značajne turističke funkcije, samo po sebi je razumljivo da je u lokalnim zajednicama potrebno djelovati na uskoj suradnji između kulture i turizma, jer će te dvije društvene komponente zajednički na najbolji način pozitivno promovirati bilo koji grad ili mjesto.

Povući granicu između kulture i turizma u suvremenim turističkim kretanjima je naprosto nemoguće. Sve manifestacije kulturnoga karaktera prožete su turističkom notom stvarajući pri tom kulturno-turistički dojam određene lokalne zajednice, odnosno promovirajući lokalnu zajednicu u cjelini kroz pozitivnu konotaciju kulturnog turizma kojeg suvremeni turisti sve više traže i očekuju, budući da zahtjevi istog sežu daleko više od standardne primarne potrebe za smještajem ili hranom. Dakle, da bi se privuklo, a i zadržalo potencijalnog gosta, potrebno je ponuditi bogatstvo u raznolikosti sadržaja različitog karaktera.

Gradovi i regije su domaćini brojnih i raznovrsnih kulturnih aktivnosti, odnosno događaja koji u zaista velikoj mjeri igraju veliku ulogu u stvaranju imidža destinacije koja je domaćin takvog kulturno-turističkog događaja, i to kako prije, tako i za vrijeme trajanja manifestacije, a svakako i nakon iste. Kroz sve faze organizacije takvog događaja kultura i turizam se isprepleću, neodvojivi su te se višestruko nadopunjuju. Veliku ulogu pak u čuvanju tradicionalnog gostoprimstva i razvijanju receptivne kulture kod stanovnika imaju lokalna kulturno-umjetnička i njima slična društva.

Objektivna kultura, tj. kulturno - povijesno naslijeđe je jedan od najvažnijih neprenosivih elemenata čitave turističke ponude čije turističko konzumiranje na najbolji mogući način promovira i prezentira jednu lokalnu zajednicu.

Neki se objekti kulture, kao što su knjige, slike, kazališne priredbe i slično, mogu premješati, ali se cjelovita slika kulturne prošlosti i sadašnjeg kulturnog stvaralaštva nekog kraja i naroda, bogatstvo mrtvog i živog folklora, kulturno i umjetničko blago sadržano u povijesnim gradovima i u pojedinim samostalnim objektima izuzetne arhitektonske vrijednosti, tj. ljepote, kao i spomeničke, memorijalne ili legendarne važnosti, može vidjeti, potpuno doživjeti i svestrano upoznati samo u njihovom izvornom prostorno-historijskom obliku.

Zato originalnost, raznolikost i obilje takvih objekata, a i doživljaja kulture određuje snagu turističke privlačnosti i povećava vrijednost svake zemlje i svakog mjesta.

Cilj je dakle poboljšati i revitalizirati estetske, ali i gospodarske aspekte arhitektonskog naslijeđa kreirajući modele vrednovanja i definirajući primjenjive strategije uređenja i prezentiranja kulturno-historijskih lokaliteta, te kompatibilnost s planskim elementima pojedinih regija, gradova i manjih mjesta.

Isto tako je neophodno definiranje prihvatljivih oblika prenamjena povijesnih građevina kako bi se podsticalo privatno poduzetništvo u području kulture, na način da povijesne građevine postaju ne samo pojedinačno gospodarsko održive već i da budu pokretači razvoja lokalne zajednice s posebnim naglaskom na razvoj turizma u njoj.

Stvaranjem novih modela vrednovanja kulturnog naslijeđa, te utvrđivanjem strategija i smjernica za primjerene prenamjene, kulturno naslijeđe može postati važan faktor razvoja lokalne zajednice u čijem sastavu jedno od ključnih mjesta zauzima turizam kao važna razvojna gospodarska grana. U tom slučaju, u dužem roku, možemo očekivati pozitivne učinke na lokalnu zajednicu kroz mogućnosti investiranja, promociju, te osmišljavanje ponude kulturnog turizma i kulturno-turističkih puteva na nacionalnoj i europskoj razini.

Kriteriji

Općine koje se prijavljuju za Beacon status za temu *Kulturno naslijeđe u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice*, moraju prezentirati čvrste dokaze o načinu na koji je općina zadovoljila slijedeće kriterije:

Liderstvo/vizija/strategija

- Općina ima izrađen i prihvaćen lokalni razvojni dokument iz oblasti u kojoj aplicira ili je ta oblast sadržana u okviru nekog od strateških dokumenata

(Strategije lokalnog razvoja, Strategije razvoja turizma, Lokalnog ekološkog akcionog plana i sl.).

- Izgradjeni kapaciteti za planiranje, implementaciju i nadzor nad provedbom aktivnosti u oblasti kulturnog nasljeđa u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice.
- Općina aktivno sudjeluje u jačanju sposobnosti financiranja očuvanja kulturnog nasljeđa i njegovog stavljanja u funkciju razvoja turizma i promocije lokalnih zajednica.
- Uspostavljeni mehanizmi za monitoring i evaluaciju učinkovitosti implementiranih mjera podrške očuvanju kulturnog nasljeđa i njegovog stavljanja u funkciju razvoja turizma i promocije lokalnih zajednica
- Permanentna edukacija u ovoj oblasti.

Konzultacije i partnerstvo

- U pripremi i realizaciji projekata u oblasti stavljanja kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije, općina uspostavila partnerske odnose sa različitim domaćim i stranim subjektima.
- Općina surađuje u pripremi i realizaciji projekata iz ove oblasti, kroz realizaciju projekata koji su rezultat strategija viših razina vlasti i realizuju se djelomično ili u cijelosti na području općine.
- Općina je u stalnom kontaktu sa subjektima koji rade na istim ili sličnim poslovima.
- Općina sudjeluje u realizaciji projekata sadržanih u strategiji lokalnog razvoja, kroz koje se demonstrira jasna komponenta partnerstva.
- Općina na transparentan način informira građane o realizaciji aktivnosti na pripremi i implementaciji projekata iz oblasti kulturnog turizma i mogućim pogodnostima koje proizilaze iz realizacije tih projekata.
- Uspostavljeno partnerstvo između subjekata u ovoj oblasti i općine, u smislu razvijanja usluga i servisa općinske uprave koji su namijenjeni učinkovitoj, bolje organiziranoj ponudi u području stavljanja kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice.

Aktivnosti

- Usvojeni strateški dokumenti (strategija lokalnog razvoja, strategije razvoja pojedinih područja i sektora, itd.).
- Usvojen godišnji akcijski plan lokalnog razvoja.
- Općina je izvršila procjenu kapaciteta lokalne zajednice i spremnosti iste na stavljanje kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice.
- Na temelju usvojenih strateških dokumenata općina je usvojila Plan kapitalnih investicija, koji sadrži projekte iz oblasti kulturnog nasljeđa i turizma gdje je naglašen utjecaj kulturnog nasljeđa na razvoj turizma i promociju lokalne zajednice.
- Projekti koji se realizuju u ovoj oblasti proizilaze iz strateških dokumenata i Plana kapitalnih investicija općine.
- Općina je uskladila sistematizaciju radnih mjesta sa potrebama upravljanja projektima i realizaciju aktivnosti iz ovog područja.
- Promovirani i razvijeni kapaciteti općine za partnerstvo sa drugim subjektima.

Rezultati

- Općina realizirala projekte u cilju stavljanja kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice kojima se ostvaruju ciljevi iz strateških dokumenata lokalne zajednice.
- Općina uspostavila partnerske odnose sa drugim subjektima iz ove oblasti u lokalnoj zajednici, regionu i šire.
- Imenovani i obučeni službenici u općinskoj administraciji za kreiranje i realizaciju projekata iz ove oblasti.
- Implementirani inovativni projekti iz oblasti kulturnog turizma u kojima značajno participiraju mladi koji žive i djeluju u lokalnoj zajednici.
- Registrirani privredni subjekti i fizičke osobe u području zaštite kulturne baštine i njenog stavljanja u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice koji zapošljavaju lokalno stanovništvo.

Zadovoljstvo korisnika i zajednice

- Povećano zadovoljstvo svih subjekata naporima lokalne vlasti da na organiziran način sudjeluje u pripremi i realizaciji aktivnosti i projekata u cilju stavljanja kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice i time kreira povoljniji ambijent za život i poslovanje.
- Unaprijeđeno partnerstvo između relevantnih aktera u pripremi i realizaciji aktivnosti i projekata iz ove oblasti.
- Općinske strukture i nosioci aktivnosti vezanih za pripremu i implementaciju projekata stavljanja kulturnog nasljeđa u funkciju razvoja turizma i promocije lokalne zajednice zadovoljni su procesom razvoja u ovom području, uspostavljenim instrumentima i rezultatima razvoja na području lokalne zajednice.
- Rezultati su dokumentirani i javno se prezentiraju.

Tema 3: Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici

Uvod:

Lokalne uprave u cijeloj Bosni i Hercegovini dužne su da u okviru svojih proračuna obezbijede sredstva za zadovoljavanje potreba i zahtjeva svojih građana. U planiranju proračuna lokalne uprave se susreću na jednoj strani sa velikim brojem zahtjeva građana, a na drugoj sa nedostatkom sredstava za financiranje osnovnih potreba ili kapitalne projekte. Ovaj problem još više otežava razinu razvijenosti općina i proračunska ograničenja. Značajan dio općinskih proračunskih sredstava usmjeren je na pokrivanje troškova rada administracije.

Takođe, praksa pokazuje da lokalne vlasti ne uključuju građane u proces identificiranja njihovih potreba i izradu prioriteta, a što je osnova za planiranje i usvajanje proračuna, te dovodi do nezadovoljstva građana, jer se novac poreznih obveznika troši sukladno sa prioritetima koje su odredile općinske uprave.

Uključivanje samih građana u identificiranje ovih potreba i zahtjeva, kao i u izradu proračuna, planova i programa kao odgovor na potrebe i zahtjeve građana, sukladno sa jasnim procedurama i kriterijima, je najbolji način izvršavanja poslova iz nadležnosti lokalne uprave.

Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici

Beacon općine moraju pokazati da posjeduju održive mehanizme za otvoreno i participatorno planiranje i usvajanje proračuna, u kojem općinski službenici rade u partnerstvu sa građanima, poslovnim partnerima i partnerima civilnog društva. Pored toga, Beacon općine moraju pokazati da su implementirale izrađene strategije i procedure tijekom procesa planiranja i usvajanja proračuna. Ove općine moraju dokazati način provedbe ovih strategija i procedura i pokazati na koji način su ove strategije i procedure poboljšale život građana.

Kriteriji

Općine koje se prijavljuju za stjecanje Beacon statusa u području - Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici, moraju objasniti i pokazati način na koji su ostvarile sljedeće kriterije:

Liderstvo/vizija/strategija

- Proračun predstavlja instrument za ostvarivanje ciljeva lokalne zajednice koji su definirani strateškim dokumentima;
- Financijske implikacije strateškog plana razvoja općine prikazane su u godišnjem proračunu i planovima za buduće rashode;
- Proračun lokalne zajednice je integrisani dio jedinstvenog proračunskog sustava više razine vlasti;
- Općina je razvila posebne kriterije i metode rada kako bi identificirala prioritete za planiranje i usvajanje proračuna;
- Razvijeni su mehanizmi za sposobnost prilagodbe proračuna u uvjetima fiskalnog stresa, a zaduživanje mora biti opravdano i uključeno u proračunsku dokumentaciju;
- Proračun je ostvariv i realan - odražava procjenu raspoloživih sredstava u kontekstu lokalnog ekonomskog i fiskalnog kapaciteta;
- Uspostavljeni su mehanizmi za nadgledanje i mjerenje rezultata u izvršavanju proračuna.

Konzultacije

- Općina je poduzela potrebne mjere kako bi se povećala razina svijesti i prikupile informacije od strane građana o planiranju, usvajanju i provedbi proračuna;
- Proračun se izrađuje metodom participativnog planiranja uz konzultiranje javnosti i uvažavanje potreba građana;
- Općina posjeduje različite forme i mehanizme putem kojih određene zainteresirane strane, uključujući građane, poslovne organizacije i organizacije civilnog društva sudjeluju u proračunskom procesu;
- Aktivnosti i projekti koji rezultiraju iz proračuna provedeni su u partnerstvu sa pojedinim organizacijama i pojedincima;
- Uspostavljeni su mehanizmi pomoću kojih proračunski korisnici i građani imaju povratne informacije o njihovim zahtjevima.

Aktivnosti

- Prije izrade proračuna Općina je definirala lokalne politike i prioritete, te izvršila procjenu i analiza situaciju u lokalnoj zajednici, sukladno sa makroekonomskim kretanjima;

- Općina se orijentira na planiranje u periodu dužem od godine dana i prevazilazi format linijskih stavki, pripremom programskog proračuna, uz praćenje veze između programskih rezultata i proračunskih alokacija;
- Nacrt proračuna je razumljivo i jasno prezentiran javnosti i razmotreni su zahtjevi/potrebe svih zainteresiranih strana;
- Proračunski dokument je strukturiran da obezbjedi dovoljno informacija o ciljevima, politikama, programima i uslugama koje lokalna zajednica namjerava provesti u narednoj godini;
- Proračun je usvojen od strane općinskog vijeća/skupštine općine u okviru proračunskog kalendara, uključujući dinamički aspekt planiranja;
- Usvojena je odluka o izvršenju proračuna, utvrđene prioritete i procedure utroška sredstava, te obezbjeđeno objektivno financijsko izvještavanje.

Rezultati

- Lokalna zajednica ima stabilan proračun, a održivost financiranja nije dovedena u pitanje čak i u uvjetima negativnog utjecaja globalne financijske krize;
- Značajna poboljšanja zabilježena su u područjima života u lokalnoj zajednici kojima je potrebno promicanje i koje su obuhvaćene proračunom;
- Općina je poduzela korake potrebne kako bi utvrdila koliki je utjecaj realizacije proračuna, uključujući prikupljene informacije od strane građana;
- Osiguran je veći stepen transparentnosti i svrsishodnosti prilikom uporabe općinskih sredstava.

Zadovoljstvo korisnika i zajednice

- Ispunjena su očekivanja proračunskih korisnika u pogledu transparentnosti u planiranju i usvajanju proračun;
- Građani, poslovne organizacije i organizacije civilnog društva su zadovoljni sustavom raspodjele sredstava u odnosu na definirane lokalne politike i utvrđene prioritete;
- Obezbjeđeni su mehanizmi za praćenje zadovoljstva korisnika i rezultati su dokumentovani;
- Povećano je interesovanje javnosti za plan raspodjele javnih sredstava.

***Beacon shema u Bosni i Hercegovini
Obrazac za prijavu***

1 – Opće informacije o Vašim aktivnostima

NAZIV LOKALNE ZAJEDNICE

(općina, grad, distrikt):

BEACON TEME ZA 2011. GODINU

(Molimo obilježite temu za koju se prijavljujete):

- **Ekološki potencijali u funkciji lokalnog**
- **Kulturno nasljeđe u funkciji razvoja turizma i promocije lokalne zajednice**
- **Planiranje i usvajanje proračuna u lokalnoj zajednici**

KONTAKT DETALJI ODGOVORNE OSOBE:

Načelnik Općine:

Predsjedavajući Općinskog vijeća:

Kontakt adresa:

Telefon:

E-mail:

Datum podnošenja prijave:

Potvrđujemo da su sve navedene informacije u ovom obrascu tačne.

Ime i prezime:

Pečat općine

Potpis:

Načelnik Općine:

_____

_____

***Predsjedavajući
Općinskog vijeća:***

_____

_____

2 – Opće informacije o Vašoj općini

<i>Naziv Općine:</i>	
<i>Proračun za 2010. godinu:</i>	
<i>Proračun za 2011. godinu:</i>	
<i>Broj članova Vijeća:</i>	
<i>Broj zaposlenih u Općini:</i>	

3 – Molimo Vas da ukratko opišete Vaše najbolje primjere iz prakse: (najviše pola stranice)

4 – Molimo Vas da opišete na koji način Vaši najbolji primjeri iz prakse zadovoljavaju sljedeće kriterije² (najviše 5 strana):

- a) Liderstvo, Vizija i Strategija: Kako su se i do koje mjere Vaša najbolja iskustva iz prakse razvila na temelju Vaših dokumenata strateškog planiranja?
- b) Konzultacije i partnerstvo: U kojoj mjeri ste konzultirali lokalne zainteresirane strane? Do koje mjere je Vaša aktivnost vodila uspostavljanju partnerstva?
- c) Aktivnosti: Koji su bili glavni elementi Vaših najboljih iskustava iz prakse?
- d) Rezultati: Šta su bili konkretni rezultati Vaših najboljih iskustava iz prakse?
- e) Zadovoljstvo korisnika i zajednice: Na osnovu kojih pokazatelja ste stekli uvid u zadovoljstvo korisnika usluga i građana?

5- Molimo Vas da odgovorite Ukoliko Vašoj općini bude dodijeljen Beacon status, koje aktivnosti predlažete kako biste razmijenili svoja najbolja iskustva sa drugim općinama i kome bi, po Vašem mišljenju, trebale biti namijenjene ove aktivnosti (najviše pola stranice)

➔ Tijekom posjeta općinama i obavljanja intervjua, Savjetodavno povjerenstvo će tražiti na uvid svu potrebnu dokumentaciju ili drugu vrstu priloženog materijala, koji se odnosi na postignuti rezultat u jednoj ili više tema.

➔ Molimo Vas da ne prilažete dokumente uz ovu prijavu.

² Pogledati listu kriterija u prethodnom poglavlju

PODNOŠENJE PRIJAVA

Kako bi se prijavile za sudjelovanje u programu Beacon sheme, općine trebaju predati popunjen obrazac za prijavu, potpisan od načelnika i predsjedatelja Skupštine općine. Općina koja se prijavljuje za više od jedne Beacon teme treba predati prijavu za svaku temu posebno.

Putem redovne pošte:

Popunjen obrazac (obrasce) treba proslijediti na adresu Saveza općina i gradova RS odnosno Saveza općina i gradova Federacije BiH. Prilikom popunjavanja obrasca molimo Vas da koristite „Times New Roman 12 font“

Adresa:
Savez općina i gradova RS
Nikole Tesle 6
76300 Bijeljina

Adresa:
Savez općina i gradova FBiH
Musala 5/1
71000 Sarajevo

Putem elektronske pošte:

Elektronska verzija obrasca (obrazaca) za prijavu može se proslijediti i elektronskim putem na jednu od sljedećih e-mail adresa:

- Savez općina i gradova RS: info@alvrs.com
- Savez općina i gradova FBiH: savez@sogfbih.ba

Elektronske verzije obrasca za prijavu mogu se preuzeti na sljedećim internet stranicama:

1. Savez općina i gradova RS (www.alvrs.com)
2. Savez općina i gradova FBiH (www.sogfbih.ba)

Rok za podnošenje prijava je: 20. lipanj 2011. godine

Prospekt Beacon sheme izradili su Savez općina i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije BiH.

Program Beacon sheme u Bosni i Hercegovini proveli su: Ministarstvo za upravu i lokalnu samoupravu Republike Srpske, Ministarstvo pravde Federacije BiH, i Distrikta Brčko, u suradnji sa Savezom općina i gradova Republike Srpske i Savezom općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.